

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА ГОТИЧНА ЛІТЕРАТУРА»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	Українська мова та література
Тривалість викладання	9,10 чверть
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	30 годин
практичні заняття:	30 годин
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає

Філології та мовної комунікації

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4846>.

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої світи

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «035-20-1»

Викладач:

Ромас Людмила Миколаївна

Доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри філології та мовної комунікації

Персональна сторінка

E-mail: Romas.L.M. @nmu.one

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Українська готична література» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра. Курс має на меті поглибити і систематизувати отримані знання з курсу «Історія української літератури». Увага в курсі зосереджуватиметься на актуальних проблемах розвитку готичної літератури в Україні, її жанрових та тематичних модифікаціях, питаннях співвіднесеності готики та неоготики. Зокрема, зосереджена увага на територіальній специфіці моторошної літератури у різні періоди її існування.

2. Мета і завдання курсу

Мета курсу – сформувати у студентів чітке уявлення про українську готичну (моторошну, містичну) прозу від її виникнення і до сьогодення.

3. Результати навчання

Поглибити знання про розмаїття міфологічних образів і сюжетів в текстах української літератури минувшини та сьогодення.

Сформувати уявлення про виникнення української готичної прози на основі давньої літератури та народної міфології.

Знати тематично-змістові та жанрово-стильові домінанти української літературної готики.

Поглибити уміння та навички аналізу художніх творів різних жанрових форм, написаних на межі фантастики і реальності.

Сформувати знання про моторошну прозу Галичини XIX століття.

Знати загальні властивості готичної літератури другої половини XIX – початку XX століття.

Уміти застосовувати набуті знання з курсу історії української літератури під час вивчення готичної повісті на помежів'ї XIX і XX століть.

Уміти аналізувати період занепаду готичної прози під совітами на території центральної України і зростання її популярності на західних теренах.

Володіти знаннями для розмежування періодів розвитку готичної прози (повоєнний період розвитку готичної прози в діаспорі).

Знати загальні властивості готичної прози в сучасному літературознавстві.

Самостійно здобувати і систематизувати знання з різних тем, пов'язаних з готичною прозою кінця XX – початку XXI століття та неоготикою.

Сформувати чітке уявлення про фольклорно-міфологічні жіночі образи в сучасній українській прозі.

Володіти знаннями про жанр магічного реалізму.

Знати жанрові ознаки неоготичної прози.

Базуючись на отриманих знаннях, уміти спрогнозувати перспективи розвитку готичної української літератури..

Пререквізити: дисципліна базується на знаннях, отриманих під час вивчення курсу «Історія української літератури».

4. Структура курсу

Лекції

1. Українська народна демонологія. Розмаїття міфологічних образів і сюжетів. Десять найвідоміших міфічних істот України.
2. Виникнення української готичної прози на основі давньої літератури та народної міфології. Українська готична проза: витоки й традиції (Біблія, демонологія, чарівна казка).
3. Тематично-змістові та жанрово-стильові домінанти літературної готики. Готична проза Миколи Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки», Г. Квітки-Основ'яненка «Мертвецький Великдень», Івана Барщевського «Душа не всоєму тілі», «Привид».
4. Балансування на межі фантастики і реальності: твори А. Подолинського («Змій»), Г. Данилевського («Біс на вечорницях»), М. Костомарова («Скотий бунт»).
5. Моторшна проза Галичини ХІХ століття. Оповідання Івана Гавришкевича, Федора Заревича, Євгена Згарського, Івана Левицького (загальна характеристика).
6. Готична проза в українській літературі другої половини ХІХ – початку ХХ століття. І. Франко («Терен у нозі», «Як Юра Шикманюк брів Черемош», «Неначе сон»), В. Стефаник («Басараби», «Сама-саміська»), О. Авдіковський («Історія черепа»), М. Александрович («Антін Михайлович Танський»), І. Барщевський («Душа не в своєму тілі»), Ю. Будяк («Петля»), К. Ванченко-Писанецький («Чорнокнижник»), І. Гавришкевич («Видінне», «Страхи»), Г. Данилевський («Витівки духів», «Примари», «Прогулянка дідька»), Є. Згарський («Отець Юрій»), Н. Кибальчич («В старих палатах»), Н. Кобринська («Душа»), М. Костомаров («Дитяча могила», «Фаїна», «Хвора»), А. Крушельницький («У п'яті ночі»), Ф. Кудринський («Замчисько»), Х. Купрієнко («Втоплениця», «Недобрий віщун»), Б. Лепкий («Гостина», «Старий двір»), І. Липа («Мій ведмедик»), І. Наумович («Нічний супутник»), М. Петрушевич («Градобур»), К. Поліщук («Семиковецькі тіні»), В. Росковшенко («Шапка»), Л. Сапогівський («Старий палац»), Л. Старицька-Черняхівська («Жива могила»), О. Стороженко («Дорош», «Мірошник»), Г. Хоткевич («Біла», «Потрет»), М. Чайковський («Могила»), М. Яцків («Боротьба з головою», «Де правда?», «Дівчина на чорнім коні»).
7. Готична повість в українському літературному процесі «на зламі віку. Твори про чортів, відьом та іншу нечисту силу (Любов Яновська, Степан Васильченко, Іван Нечуй-Левицький, Гнат Хоткевич). П. Куліш «Огняний змій», Г. Мачтета «Заклятий козак», О. Стороженко «Марко Проклятий», А. Чайковський «Козацька помста». Готичний роман Івана Франка «Петрії і Довбушуки»: специфіка жанру». Оповідання зі «страшною» поетикою М. Коцюбинського («Сміх», «Він іде», «Невідомий», «Дебют», «Що записано в книгу життя», «Хо»).
8. Занепад готичної прози під совітами на території центральної України і зростання її популярності в Галичині (Н. Кобринська, Н. Королева, Б. Лепкий, А. Крушельницький, М. Яцків, С. Грабинський, Р. Єндик).
9. Поевоєнний період розвитку готичної прози в діаспорі (С. Яблонська, В. Вовк, І. Качуровський, Я. Острук, М. Левицький, М-А Голод).
10. Поняття готичної прози в сучасному літературознавстві. Аспекти літературного готизму у працях Вал. Шевчука, Ю. Винничука, І. Качуровського, В. Пахаренка, І. Денисюка, І. Лімборського, Х. Денисюк, Анни Горнятко-Шумилович .
11. Готична проза Вал. Шевчука, В. Дрозда, В. Волощука. Готична проза кінця ХХ – початку ХХІ століття. Неоготична проза В. Даниленка («Дегустація в будинку з химерами», «Посмішка Савула», «нічний коханець», «Свято гарбузової княгині», «Сміх нічного пана», роман «Кохання у стилі бароко»).

12. Фольклорно-міфологічні жіночі образи в сучасній українській прозі. Жіноча готична проза початку ХХІ століття (романи А. Серової «Інший вид», Х. Талан «Яга», Поліни Кулакової «Я пам'ятатиму твоє обличчя», Ївги Веснич «Душа», М. Гримич «Острів Білої Сови». Неоготична поетика роману Г. Пагутяк «Урізька готика», повість «Захід сонця в Урожі».

13. Жанр магічного реалізму: «Альтернативна» історія Карпат в романі Тараса Прохаська «НепрОсті». Проза Галини Пагутяк («Зачаровані музиканти», «Слуга з Добромиля», Наталії Дев'ятко «Злато сонця, синь води»).

14. Готика і неоготика: Любко Дереш «Культ», роман Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи». Перспективи розвитку готичної української літератури.

Практичні заняття

1. Міфологічні образи і сюжети в українській літературі.
2. Біблія, демонологія, чарівна казка – витоки української готичної літератури.
3. «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» Миколи Гоголя та «Мертвецький Великдень» Г. Квітки-Основ'яненка – зразки моторошної прози.
4. М. Костомарова («Скотий бунт»).
5. Моторошна проза Галичини ХІХ століття.
6. Готична проза в українській літературі другої половини ХІХ – початку ХХ століття.
7. Твори про чортів, відьом та іншу нечисту силу.
8. Готична проза Наталії Кобринської та Наталени Королеви.
9. Жіноча готична проза української діаспори.
10. Теоретичні аспекти вивчення літературного готизму в сучасному літературознавстві.
11. Традиції і новаторство української літературної готики в романі В. Даниленка «Кохання у стилі бароко»).
12. Неоготична поетика роману Г. Пагутяк «Урізька готика».
13. Магічний реалізм у романі Наталії Дев'ятко «Злато сонця, синь води».
14. Жанрово-стильова своєрідність роману Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи».
15. Використанні традицій готичної української літератури у творах сучасних авторів.

5. Технічне обладнання та програмне забезпечення

Технічні засоби навчання:

Персональні комп'ютери;

Дистанційна платформа MOODLE.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		**Бонус	Разом
	*Відповіді на практичних заняттях	Контрольна тестова робота		
30	30	30	10	100

* При несвоєчасному складанні тем практичних занять максимальна оцінка знижується на 2 бали.

** Бонусні бали нараховуються за регулярне відвідування занять (не більше двох пропусків без поважних причин за всіма видами занять) та наявність конспекту лекцій.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі контрольної роботи, яка містить 3 питання та передбачає розгорнуті відповіді на них.

Практична частина оцінюється за результатами відповідей на практичних заняттях та результатами контрольної тестової роботи, яка містить 30 запитань.

Для підвищення оцінки (якщо було більш ніж 2 пропуски занять) **на 5 балів** здобувач вищої освіти може виконати та захистити презентацію з будь-якої теми лекцій з дисципліни «Українська готична література», або обрати тему самостійно (після попереднього узгодження з викладачем).

Якщо студент не отримує позитивну оцінку за поточними заняттями, він має підготуватися до іспиту за списком питань, розміщених на платформі MOODLE.

Екзаменаційний білет складається з трьох теоретичних питань, на які треба дати розгорнуті відповіді.

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини

3 питання по 10 балів з розгорнутими відповідями на них.

10 – максимальна кількість балів, нараховується за правильну, повну (наведено приклади) та конкретну відповідь (еталонну) на запропоноване питання.

8 балів - відповідь правильна, наведено приклади, але забагато інформації, яка опосередковано відповідає суті питання;

6 балів - відповідь правильна, але забагато інформації, яка не відповідає суті питання;

4 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2 бали – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відповідь невірна.

6.4. Критерії оцінювання практичної частини

Відповіді на практичних заняттях.

Максимальна кількість балів – 30, де кожне практичне заняття оцінюється балом 2.

Контрольна тестова робота.

30 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, кожна правильна відповідь оцінюється **1 балом**.

Також студент може отримати 10 балів бонусів за систематичне відвідування занять та активну участь в обговоренні порушених питань.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»». http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікативна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту і завчасно.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.1 Базові

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст.: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
2. Возняк М. Історія української літератури. У 2 кн. Львів : Світ, 1992. Львів : Світ, 1994. Кн. 1. 693 с.;
3. Винничук Ю. Антологія української готичної прози : у 2 т. Харків : Фоліо, 2014.
4. Історія української літератури XIX ст. [Текст]: підручник у 2 кн. / за ред. акад. М. Жулинського. Кн.1. Київ : Либідь, 2005.
5. Історія української літератури XIX століття у 2 кн. За ред. академіка М. Г. Жулинського. Кн. 2. Київ : «Либідь», 2006. 710 с.
6. Гнідан О. Історія української літератури кінець XIX - початок XX ст. У 2 книгах. Київ: Либідь, Кн. 1. 2003. 575 с.; Кн. 2. 2006. 496 с.
7. Історія української літератури XX століття: у 2-х. Кн. / за ред. В.Г. Дончика. Т. 1. Перша половина XX століття. Київ : Наукова думка, 1998. 462 с.
8. Ковалів Ю. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. підруч.: у 10 т. Київ : «Академія», 2013. Т.1, 2. 512 с.
9. Ковалів Ю. Історія української літератури: XX – початок XXI ст.: підруч.: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т.2. 624 с.
10. Історія української літератури: XX – початок XXI ст.: навч. посібник у 3 т. /за ред. В.І. Кузьменко. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т.1,2,3. 592 с.
11. Саєнко В. Сучасна українська література : компедіум. Одеса : Астропринт, 2014. 348 с.
12. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 248 с.

8.2 Додаткові

1. Горбонос О. В. Містичний світ як складова простору художньої літератури: історико-культурологічний аспект. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля: науковий журнал. – Серія «Філологічні науки». № 1 (9). Дніпропетровськ, 2015. С. 6–10.
2. Гребенюк Т. Роман Г. Пагутяк «Урізька готика» в контексті сучасної української літературної містики. Питання літературознавства: науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. Вип. 83. 320 с. С. 106–112.
3. Гурдуз А. І. Міфопоетика «жіночого» містичного любовного роману першого десятиліття XXI століття в Україні. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 4.13. С. 61–68.
4. Бурдастих М. Трансформація готичної традиції в новелістиці В. Даниленка. Слово і час. 2014. № 10. С. 77-84.
5. Білоус П. Між першою та останньою філіжанкою кави. Літературна Україна. 2006. № 45 (5183). С.6.
6. Бойко І.О. Демонічна жінка у сучасній українській прозі (архетип аніми у "Казці про калинову сопліку" О. Забужко). Літературознавчі студії : збірник наукових праць. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. Київ, 2011. Вип. 33. С. 54-59.
7. Грабович Г. Кохання з відьмами. Критика. 1998. №2 (4). С.19-24.
8. Грабович Г. Шевченко як міфотворець. Київ, 1991. 269 с.
9. Давиденко І. Міфологічні трансформації в оповіданнях В. Даниленка. Слово і Час. 2011. № 9. С. 100-106.
10. Даниленко В. Г. Лісоруб у пустелі: Письменник і літературний процес. Київ: Академвидав, 2008. 352 с.

11. Даниленко В. У пошуках демонічної жінки (архетип Аніми в пізніх повістях Валерія Шевчука). Слово і час. 2000. №2. С. 21-24.
 12. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.
 13. Зборовська Н. У метафізичних п'ятьмах сучасної української літератури: За книжкою В. Даниленка «Сон із дзьоба стрижа» та романом Г. Іваненко «Час покаяння». Дивослово. 2011. № 7. С. 52-57.
 14. Николук Т. Кохання у стилі Володимира Даниленка. Українська літературна газета. №16 (74) 2012. С. 4.
 15. Павлишин М. «Дім на горі» Валерія Шевчука. Канон та іконостас: Літературно-критичні статі. Київ, 1997. С. 107.
- Філоненко С.О. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ століття: Монографія. Київ, Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с.
- Шевчук В. Жінка-змія. Львів, 2008. С.153-174.

РЕСУРСИ

1. Дніпровська міська бібліотека <http://www.library.dp.ua/>
2. Науково-технічна бібліотека НТУ «Дніпровська політехніка» <http://lib.nmu.org.ua/>
<http://lib.nmu.org.ua/> <http://metod.kart.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – Режим доступу:
<http://www.nbuv.gov.ua/>